

CYFARFOD:	Y Cyngor Llawn
DYDDIAD:	4 Rhagfyr 2025
AELOD CABINET:	Y Cynghorydd Huw Wyn Jones, Aelod Cabinet Cyllid
TEITL:	CYNLLUN GOSTYNGIADAU TRETH CYNGOR 2026/27
AMCAN:	Cadarnhau parhad y Cynllun Lleol cyfredol ar gyfer darparu cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2026
SWYDDOG CYSWLLT:	Dewi Morgan, Pennaeth Cyllid

PENDERFYNIAD A GEISIR

1. **Fod Cynllun Lleol Cyngor Gwynedd am y flwyddyn yn cychwyn 1 Ebrill 2026 yn parhau fel ag yr oedd yn ystod 2025/26. Felly, bydd yr amodau canlynol (a – c isod) ynghylch yr elfennau disgresiwn yn parhau:**
 - a) **Gweithredu diystyrwch o 100% i bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a hawlwr oed gweithio fel ei gilydd.**
 - b) **Peidio cynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bensiynwyr a hawlwr oed gwaith o'r pedair wythnos safonol sy'n y Cynllun Rhagnodedig.**
 - c) **Peidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio i bensiynwyr a hawlwr oed gwaith o'r tri mis safonol sydd wedi'i nodi ar hyn o bryd yn y Cynllun Rhagnodedig.**
2. **Lle'n briodol, dirprwyo'r grym i'r Pennaeth Cyllid, mewn ymgynghoriad gyda'r Aelod Cabinet dros Gyllid, i wneud mân addasiadau i'r cynllun am 2026/27, ar yr amod na fydd yn newid sylwedd y cynllun.**

1. CYFLWYNIAD

- 1.1 Pwrpas yr adroddiad hwn yw cyflwyno'r trefniadau ar gyfer gweithredu'r Cynllun Gostyngiad Treth Cyngor ac i'w gymeradwyo ar gyfer 2026/27.
- 1.2 Mae gofyn statudol i'r adroddiad hwn gael ei gyflwyno i gyfarfod y Cyngor Llawn yn flynyddol, hyd yn oed os nad oes newid yn y cynllun ers y flwyddyn flaenorol. Dyna'r achos eleni – argymhellir dim newid i'r cynllun a gymeradwywyd gan y Cyngor Llawn ar 5 Rhagfyr 2024.
- 1.3 **Gofynnir i aelodau nodi fod yr adroddiad hwn yn berthnasol i'r Cynllun Gostyngiad Treth Cyngor YN UNIG, sef cynllun cymorth sydd yn seiliedig ar brawf modd mae'n rhaid cyflwyno cais ffurfiol amdano gan y Gwasanaeth Budd-dal. NID YW'R CYNLLUN HWN, NA'R ADRODDIAD YMA, yn berthnasol i unrhyw gynllun disgownt neu eithriad Treth Cyngor arall (e.e. disgownt person sengl, eithriad eiddo gwag sy'n cael ei adnewyddu, tai myfyrwyr).**

2. YSTYRIAETHAU PERTHNASOL

- 2.1 Yn unol â *Rheoliadau Cynlluniau Gostyngiadau'r Dreth Gyngor a Gofynion Rhagnodedig (Cymru) 2013 (2013/3029)*, rhaid i bob awdurdod lleol ddarparu cynllun er mwyn pennu pa ostyngiadau fydd ar gael fel cymorth tuag at dalu'r Dreth Cyngor. Mabwysiadwyd cynllun lleol cyfredol Cyngor Gwynedd (h.y. ar gyfer 2025/26) gan y Cyngor Llawn ar 5 Rhagfyr 2024.
- 2.2 Mae'r Rheoliadau'n mynnu fod rhaid i'r Cyngor Llawn fabwysiadu'r Cynllun Lleol, a hynny erbyn 31 Ionawr cyn dechrau'r flwyddyn ariannol berthnasol.
- 2.3 Dan y cynllun lleol, gall trethdalwyr cymwys barhau i dderbyn gostyngiad hyd at 100% o werth eu biliau Treth Cyngor (lle'n derbyn rhai budd-daliadau).
- 2.4 Cymeradwywyd Cynllun Lleol Cyngor Gwynedd am 2025/26 gan y Cyngor Llawn ar 5 Rhagfyr 2024. Mae'r Rheoliadau yn rheoli gweithrediad cynlluniau gostyngiadau ar draws Cymru gyfan ac wedi'u cynllunio i sicrhau bod pob awdurdod lleol yn cyflwyno cymorth i drethdalwyr Cymreig ar ffurf gyson.

3. CYNLLUN GOSTYNGIADAU 2026/27

- 3.1 Mae'r Rheoliadau (Rheoliad 18) yn datgan fod **rheid i awdurdod ystyried a ddylai ddiwygio ei gynllun** neu ei amnewid gan gynllun arall **ar gyfer pob blwyddyn ariannol**; rhaid i'r awdurdod wneud unrhyw ddiwygiad yn ei gynllun, neu unrhyw gynllun a amnewidir, **ddim hwyrach na 31 Ionawr** yn y flwyddyn ariannol sy'n rhagflaenu'r flwyddyn ariannol pan fo'r diwygiad neu'r cynllun a amnewidir i gael effaith.
- 3.2 Mae'r Rheoliadau (Rheoliad 12) yn datgan na ellir dirprwyo'r swyddogaeth o wneud y cynllun i'r Cabinet, a **rhaid ei benderfynu gan y Cyngor llawn**.
- 3.3 Felly, bwriad yr adroddiad yma yw bodloni'r gofyn i'r Cyngor ystyried a ddylai ddiwygio ei gynllun lleol.
- 3.4 Mae disgresiwn cyfyngedig o dan y Cynllun Rhagnodedig i gynghorau ystyried y 3 elfen dewisol penodol canlynol. Gellir defnyddio disgresiwn i wneud yn elfennau hyn yn fwy hael na'r cynllun cenedlaethol, ond nid yn llai hael.

Pensiynau anabledd rhyfel a phensiynau gweddwon rhyfel (argymhelliad 2.1(a) uchod)

- 3.5 Mae disgresiwn i gynyddu'r diystyrwch o bensiynau anabledd rhyfel, a phensiynau gweddwon rhyfel, ar gyfer pensiynwyr a phobl oed gwaith fel ei gilydd.

Ar hyn o bryd, mae £10 cyntaf pensiwn anabledd a phensiwn gweddwon rhyfel wythnosol yn cael ei ddiystyru dan y rheoliadau. Fodd bynnag, mae gan awdurdodau lleol ddisgresiwn i ddiystyru hyd at 100% o'r gwir swm dros y £10 cyntaf. Ers 1 Ebrill 1996, penderfynodd Cyngor Gwynedd, fel y mwyafrif o Awdurdodau eraill yng Nghymru, ddiystyru 100% o bensiynau rhyfel dros £10. Oherwydd hyn, mae'r ddarpariaeth berthnasol eisoes wedi'i gynnwys yn y gyllideb sylfaenol ar gyfer 2025/26. Ym mis Tachwedd 2025, roedd 11 o hawlwr yn manteisio o'r disgresiwn yma (roedd 15 yn Tachwedd 2024).

Argymhellir fod caniatáu'r disgresiwn lleol hwn yng Ngwynedd yn parhau.

Cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bobl oed gwaith
(argymhelliad 2.1(b) uchod)

- 3.6 Mae disgresiwn i gynyddu'r cyfnodau estynedig o ostyngiadau i bobl oed gwaith o'r pedair wythnos safonol wedi iddynt ddychwelyd yn ôl i'r gwaith, hynny os iddynt fod wedi derbyn budd dal perthnasol am o leiaf 26 wythnos.

Ni cheir unrhyw gyfyngiad ar y cyfnod hiraf gallant gael eu hystyn iddo ond byddai goblygiadau ariannol i wneud hynny. Yn 2025/26 hyd at ganol Tachwedd, nid oedd unrhyw achos lle roedd "taliadau estynedig" o'r fath wedi eu caniatáu yn unol â'r Cynllun Rhagnodedig (roedd 6 achos yn yr un cyfnod yn 2024/25).

Argymhellir parhau i beidio addasu'r pedair wythnos o gyfnod estynedig sy'n y Cynllun Rhagnodedig.

Cyfnod ôl-ddyddio ceisiadau hwyr
(argymhelliad 2.1(c) uchod)

- 3.7 Mae disgresiwn i gynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio cais hwyr tu hwnt i'r cyfnod tri mis safonol. Ni cheir unrhyw gyfyngiad ar y cyfnod hiraf gallant gael eu hystyn iddo. Amcangyfrifir mai £10,075 fydd cost caniatáu'r ôl ddyddio cyfredol (3 mis) yn 2025/26, a hyd at ganol Tachwedd mae 215 hawliad wedi cael peth elfen o ôl-ddyddio yn 2025/26. Yn yr un cyfnod yn 2024/25 roedd 71 hawliad o'r fath, gyda chost o £13,126.

Mae'r Cynllun Gostyngiadau presennol yn caniatáu ôl-ddyddio ceisiadau hwyr am gyfnod hyd at dri mis. Byddai ymestyn y cyfnod yn cynyddu cost y cynllun.

Argymhellir parhau i beidio cynyddu'r cyfnod ôl-ddyddio o'r tri mis safonol sy'n y Cynllun Rhagnodedig.

- 3.8 Mae'r argymhellion uchod ar gyfer 2026/27 yn unol â threfniadau cyfredol 2025/26.**

4. YMGYNGHORI

- 4.1 Petai'r Cyngor am addasu ei gynllun lleol – i bob pwrpas trwy newid y 3 maes o ddisgresiwn lleol a ddisgrifir ym mharagraffau 3.5 i 3.7 – byddai'n rhaid iddo ymgynghori gydag "unrhyw un sydd â diddordeb".
- 4.2 Yn unol â Rheoliad 18(6), nid oes angen ymgynghori pellach gan nad oes bwriad i addasu'r Cynllun Lleol eleni.

5. ASESIAD EFFAITH CYDRADDOLDEB

- 5.1 Fel nodir ym Rhan 4 o'r adroddiad yma, yng nghyd-destun y Cynllun Rhagnodedig sydd yn ei le ar gyfer holl hawlwyr Gostyngiad Treth Cyngor ar draws Cymru gyfan, cyfyngedig iawn yw'r disgresiwn lleol sydd ar gael i awdurdodau lleol i addasu'r cynllun cenedlaethol, ar wahân i dri maes penodol iawn.
- 5.2 Mae Llywodraeth Cymru wedi cynnal asesiad effaith rheoleiddiol ar y cynllun cenedlaethol, sy'n cynnwys asesiad effaith cydraddoldeb. Cynhaliwyd astudiaeth Asesiad Effaith Cydraddoldeb Lleol yn 2013 pan newidiwyd y drefn o'r Budd-dal Treth Cyngor i'r Cynllun Gostyngiad Treth Cyngor, a bryd hynny gwnaethpwyd y penderfyniad i gyflwyno'r cynllun lleol tra'n cydnabod mai cynllun rhagnodedig yw hwn a'r baich yn disgyn ar yr holl grwpiau.
- 5.3 Mae'r Cyngor angen penderfynu, felly, yw os ydi'r penderfyniadau a geisir yn 2.1 a) – c) yn effeithio ar unrhyw un sydd ag un neu fwy o'r nodweddion cydraddoldeb gwarchodedig mewn ffordd wahanol i'r boblogaeth gyfan. Ar wahân i'r ariannu ar lefel y Cyngor, nid yw'r cynllun a gynigir ar gyfer 2025/26 yn cynnwys unrhyw newidiadau sylweddol o'r cynllun sy'n weithredol ers 2013. Mae asesiad a gynhaliwyd wrth baratoi'r adroddiad hwn yn awgrymu fod casgliadau asesiad 2013 yn parhau'n ddilys ac na fydd y penderfyniadau cyfyngedig hyn a geisir yn effeithio unrhyw un o'r grwpiau gwarchodedig yn wahanol i'r boblogaeth gyfan.

6. ADNODDAU

- 6.1 Ar sail adolygiad refeniw diwedd Awst 2025, disgwylir y bydd y Cynllun Gostyngiadau Treth Cyngor yn costio oddeutu £11.8m yn ystod 2025/26. Mae hyn oddeutu £258,000 uwchlaw'r gyllideb a osodwyd.
- 6.2 Nid oes dewis ond wynebu cost parhaus y Cynllun, a bydd hyn wedi'i ystyried yn briodol wrth lunio cyllideb 2026/27.

Barn yr aelod lleol

Dim yn berthnasol

Barn y swyddogion statudol

Y Swyddog Monitro:

Dim sylwadau i'w hychwanegu o safbwynt priodoldeb.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwyf wedi cydweithio gyda'r Aelod Cabinet i baratoi'r adroddiad yma ac yn cadarnhau'r cynnwys.